

Generálmajor Ing. Jan H e v e r a, CSc.

TÝLOVÉ ZABEZPEČENÍ ČSA V NOVÉM POJETÍ OBRANY ČSFR

V souladu s novým zámyslem zabezpečení obrany ČSFR bylo nutné vypracovat i nové pojetí týlu a způsob organizace týlového zabezpečení (TZ) vojsk.

Současný systém TZ ČSA vycházel z útočné koncepce a byl založen na principu odpovědnosti nadřízeného stupně za úplné materiální a zdravotnické zabezpečení (MZZ) podřízeného. K tomu bylo přizpůsobeno celé organizační členění týlu, týlového zabezpečení vojsk, dopravně zásobovací proces, kdy se materiál soustřeďoval do týlové základny frontu a odtud se direktivně přisunoval ke spotřebiteli (systém od sebe) na jednotlivé strategické směry. Zdravotnické zabezpečení bylo řešeno polním způsobem nemocničními základnami s kapacitou 80 000 polních lůžek.

Tento systém TZ ČSA byl z důvodu nové vojenské doktríny ČSFR od základu přehodnocen a přebudován. při zpracování nového pojetí se vycházelo ze zásady, že vojska budou působit jen na teritoriu ČSFR. Dále, že musí být zabezpečeno rovnoměrné rozložení sil a prostředků týlu ve stanovených operačních zónách a variantnost zabezpečení vojsk při odražení agrese z předpokládaných směrů různě složeným obranným uskupením ČSA a z toho, že základna je celé území ČSFR se systémem vybudovaných stálých skladů.

Proto bylo třeba v každé operační zóně zabezpečit odpovídající síly týlu teritoria i polních vojsk.

Týl teritoria, na který je v nových podmínkách dán hlavní a rozhodující důraz pro uskutečnění týlového zabezpečení ČSA, bude tvořen seskupením řídicích orgánů týlu, svazků, útvarů, ústavů a zařízení jednotlivých týlových služeb, zdravotnické služby a vojenské dopravy. V tomto předpokládaném složení je předurčen k všestrannému týlovému zabezpečení teritoria oblasti a jako celek k týlovému zabezpečení potřeb polního uskupení vojsk. Za rozhodující týlové svazky, útvary a zařízení (TSÚZ) je počítána automobilní brigáda a pluk potřební dopravy PH, které jsou plně pohyblivé, tím budou schopny zabezpečit všechny naléhavé materiálové přepravní úkoly včetně evakuace zásob z ohrožených míst. Dále k tomu přináleží i soubor zdravotnických zařízení státní správy. Ty slouží jako odsunové a doléčovací nemocnice. Nelze opomenout zdravotnické vlaky, které jsou určeny k odsunu raněných do doléčovacích nemocnic. Obnovu železnic se

předpokládá řešit FMD prostřednictvím jeho železničního vojska a zvláštních obnovovacích jednotek.

Rozdělení na území ČSFR na tři operační zóny a materiální zabezpečení variantního použití vojsk vyžaduje tím naléhavěji odpovídající plošné rozmístění skladů operačních a centrálních (ústředních) zásob po celém území ČSFR tak, aby bylo možné vojska účinně zásobovat. Mít v každé oblasti operační a ústřední zásoby pro všechny varianty obrany ČSFR by bylo efektivní a vyžadovalo by udržovat v jednotlivých oblastech vysoké zásoby. Tak by došlo k umrtvení neúměrně vysokých finančních prostředků.

Proto se jako optimální způsob jeví vytvoření zásob v jednotlivých operačních zónách podle počtu a typu rozmístěných divizí. To znamená mít asi na "západě" 45 % ve "středu" 25 % a na "východě" 30 % z celkové výše operačních a ústředních zásob ve skladech a v případě potřeby, tj. při posílení vojsk v některé operační zóně vojsky z jiné operační zóny, řešit jejich zásobování přísunem materiálu s využitím automobilní, železniční a potrubní dopravy.

Na základě získaných zkušeností je výhodné mít zásoby v ČSA na 90 dní bojové činnosti, z toho ve vojskách a popř. ve skladech na 60 dní a na 30 dní mít zabezpečeny zásoby v národním hospodářství (NH) formou rozpočtového plánu. Zde je trochu problém u PHM, kde zásoby ropy v ČSFR jsou vytvořeny v průměru na 5 až 7 dní. Proto při možném vedení bojové činnosti ve východní operační zóně je možnost přerušení dodávky ropy, a tím nebude výroba zabezpečena pro potřebu ozbrojených sil. Pokud nebude vyřešen přísun z jiných zdrojů než z SSSR, bylo by potřebné mít PHM zabezpečeny v zásobách na 90 dnů.

Současné plošné rozmístění skladů v operačních zónách hlavních druhů materiálu zhruba odpovídá uvedenému zámyslu. Z celkového množství operačních zásob munice je v oblasti "západ" 49 %, "střed" 19 % a "východ" 32 %, ženijní munice je v oblasti "západ" 52 %, "střed" 24 %, "východ" 24 % a PHM je v oblasti "západ" 40 %, "střed" 32 % a "východ" 28 % zásob. Z ústředních zásob je množství munice v oblasti "západ" 46 %, "střed" 37 %, "východ" 17 %, ženijní munice v oblasti "západ" 54 %, "střed" 20 %, "východ" 26 % a PHM je v oblasti "západ" 42 %, "střed" 30 % a "východ" 28 % zásob. Z hlediska předpokládaných variant operačního použití vojsk je nevýhodné rozmístění přibližně 5 % skladů v příhraničních prostorech (do 20 km). Značným nedostatkem je, že ne všechny sklady jsou rozmístěny v oblasti, kterou by měly zabezpečovat. Např. některé muniční sklady jsou v oblasti "střed" a "západ" a naopak sklad proviantu je umístěn v oblasti "západ" a měl by zabezpečovat "střed".

Z uskutečněného rozboru je zřejmé, že bude potřebné provést některé dílčí úpravy ve výši zásob udržovaných ve skladech jednotlivých operačních zón, zejména PHM. Dále řešit v nutných případech i přemístění materiálu mezi současnými sklady a přesun skladů umístěných v příhraničních oblastech v případě ohrožení. V dalším období by bylo vhodné řešit nové rozmístění pro sklady v příhraniční oblasti s využitím skladovacích kapacit po odsunu materiálu skladovaného pro SOS.

Týl polních vojsk bude tvořen vojskovým týlem, tj. týlovými jednotkami a útvary, organizačně začleněnými do praporů, pluků, brigád, divizí a operačním týlem, tj. týlem armádního sboru.

Vnitřní uspořádání týlových jednotek vojskového stupně plně odpovídá nové organizační struktuře vojsk a je schopno plně zabezpečit vojska i při dynamickém vedení obranného boje. Síly a prostředky zdravotnické služby, praporeční, plukovní obvaziště, zdravotnické prapory jsou schopny plnit v potřebné kapacitě i rozsahu předlékařskou, první lékařskou, neodkladnou odbornou lékařskou pomoc raněným a nemocným.

U operačního stupně se předpokládá vytvořit dva týlové svazky, a to:

- **brigády materiálního zabezpečení**, které budou mít jednotky dopravy, obsluhy, oprav týlové techniky, výroby chleba a masa; dále se počítá, že budou zabezpečovat prodejní činnost, praní prádla, skladování, kompletování a výdej materiálu; svou skladovou kapacitu budou udržovat nařízenou výši zásob pouze vybraných druhů materiálu denní spotřeby; svou dopravní jednotkou budou schopny na vyžádání část materiálu rychle předsunovat do výdejního místa; jednotlivé druhy materiálu se zamýšlí ke skladům navážet a ukládat na skládkách; brigáda materiálního zabezpečení bude proto po zaujetí prostoru rozvinutí v podstatě **nepohyblivá**,

- **zdravotnické brigády**, jež budou zahrnovat komplex polních pohyblivých nemocnic a pro jejich činnost nezbytných specializovaných zařízení, orgány řízení odsunu raněných a nemocných, odsunové prostředky; tyto brigády budou schopny poskytnout odbornou a specializovanou lékařskou pomoc i hospitalizaci (10 000 lůžek) předpokládanému množství raněných a nemocných; počty polních lůžek byly výrazně sníženy (o 62 %), v současné době postačují jen k zabezpečení zdravotnických ztrát v obranné operaci v případě narušení sítě stacionárních nemocnic; pro operativní řešení odstranění vyšších ohnisek zdravotnických ztrát může využít ve své organizaci začleněných 7 zdravotnických oddílů; jejich počet byl snížen o 45 %.

Rozmístění týlových svazků, útvarů a zařízení bude přizpůsobeno současnému rozmístění kasárenského fondu a skladových objektů na teritoriu ČSFR, které mnohdy rozmístěním neodpovídají požadavkům zmíněné optimálnosti, ale není však případ, kde by nevhodnost rozmístění některého prvku týlu ohrozila splnění jeho úkolu podle předurčení. Vzhledem k variantnosti odrážení agrese z různých směrů mohou nastat nerovnoměrnosti v rozmístění, které bude nutné řešit zámyslem mobilizačního rozvinutí v návaznosti na úkoly spojené se zaujetím operační sestavy (především u prvků operačního týlu). Východiskem je i předpokládaný časový rámec, který je ohraničen dobou vzniku nepřátelství a zahájením ozbrojeného konfliktu.

Organizace týlových svazků, útvarů a zařízení ČSA i jejich rozmístění, vzhledem k uvedeným závěrům, odpovídá požadavkům na zabezpečení vojsk při odrážení agrese proti ČSFR.

Odpovědnost za týlové zabezpečení daného organizačního stupně vojsk je rozložena. NT-ZV každého stupně bude povinen udržovat odpovídající množství zásob v určeném zdroji (v bmz, výdejním místě, stálých skladech, ve

vyčleněných zdrojích včetně vyvezeného materiálu po železnici) a být schopen zabezpečit podřízeného svými službami. Podřízený bude povinen, na základě zhodnocení svých možností, od nadřízeného vyžadovat potřebné služby a především vlastními silami zabezpečovat odběr materiálu ze zdrojů nadřízeného. Za zabezpečení materiálem odpovídá svému veliteli jeho NT-ZV. Materiálový tok z centra až k jednotlivci bude především uskutečňován odběrem (systémem na sebe) a jen ve výjimečných případech (při větším soustředění vojsk, při přípravě protiúderu) přisunem.

Komplexnost materiálního zabezpečení, co do pohotovosti použití zásob (z hlediska místa a času), jejich množství a také prostor pro činnost dopravně zásobovacího procesu předurčuje povinné udržování stanovené výše zásob u jednotlivých stupňů vojsk a jejich pohyblivost.

Plně pohyblivé zásoby vojskového týlu se předpokládá rozložit ve výši, která zabezpečuje vedení bojové činnosti: u vojáka, techniky a v praporečnických výdejních na 3 až 5 dní, v plukovních skladech na 1 až 3 dny a v divizních skladech na 1 až 2 dny.

Vojskový týl bude udržovat zásoby na 5 až 10 dní. Operační zásoby, na 10-5 dnů, z větší části nepohyblivé, budou udržovány ve stálých skladech na 8-3 dny a v brigádě materiálního zabezpečení jen materiálu pravidelné denní spotřeby ve výši 2denní spotřeby armádního sboru. Týl polních vojsk bude tím schopen zabezpečit bojovou činnost na 15 dní, což je dostačující k odražení agrese v počátečním období a pro zahájení materiálového toku - dopravně zásobovacího procesu. Část materiálních prostředků ústředí v přesně stanovených družicích a výši bude přisunuta po železnici, jako operativně pohotový, pohyblivý zdroj materiálu.

Dalším předpokladem kvalitního splnění úkolů komplexnosti materiálního zabezpečení je stanovení organizace týlu polních vojsk. Zde jde o prostory rozmístění prvků vojskového týlu, požadavky na jejich charakter, místo v bojové sestavě, jejich vzdálenost od předního okraje, návaznost na komunikace atd., které se v souladu s dosavadní praxí vedení boje, bez použití ZHN nemění. Prostory rozmístění prvků operačního týlu (bmz, zdrb), vycházejí již z variantnosti operační sestavy ČSA. Zásadou je, že každý armádní sbor, a to buď rozvinutý, nebo soustředěný v některém z předpokládaných prostorů soustředění, bude zabezpečován svým organickým týlem. Jako výhodné se jeví, při stanovení vhodného prostoru týlu rozvinutého vlastního armádního sboru, zvolit dvě oblasti prostorů (center), ve kterých se budou ostatní bmz podle varianty operační sestavy střídát a zmíněná centra budou vždy společná pro zabezpečení uskupení vojsk ve dvou variantách. V podstatě jde o stanovení dvou středů.

Důležitou součástí je i velení týlu, které se doposud uskutečňovalo na všech stupních z TVS. Zkušenosti ze cvičení však ukázaly, že NT-ZV musí být u všech rozhodujících řešení, a tak značnou část času strávil na VS, přesunech mezi VS a TVS. Řešení operační skupinou týlu na VS se rovněž neosvědčilo, protože tato skupina je schopna řešit jen drobné upřesňující úkoly, ale není schopna velet týlu. V novém organizačním členění se předpokládá zrušení ZVS a NT-ZV umístit na VS. Tím se značně zjednoduší rozhodovací proces a velení jak u vojskového, tak i operačního stupně.